

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristočna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrť strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Marijanišče in gospodarski pouk na Kranjskem.

Veliko senzacijo so vzbudila po celem Kranjskem odkritja neke Kamile Theimer v »Slov. Narodu« pretečene sobote. Ker so ta odkritja za gospodarstvo naše dežele in zlasti kmečkega prebivalstva nekaj nezasišane, ne sme naš list molče preiti teh stvari in jih v vednost našim somišljenikom na deželi priobčiti.

C. kr. kmetijska družba kranjska je že pred leti, predno so še v nji in v dežel-nem dvorcu zagospodarili klerikalci, ustanovila v ljubljanskem Marijanišču gospodinjsko šolo za kmečka dekleta, v kateri so se ta vsako leto izobraževala. Obiskovale so to šolo hčerke naših najboljših kmečkih gospodarjev in resnici na ljubo se mora priznati, da je bila šola res vzorna in učni uspehi prav dobri.

Imenovana Kamila Theimer je zastopnica državne kmetijske ženske zveze in je, kakor pravi v svojih razkritjih, prišla v Marijanišče, da proučuje to šolo. Izdelala je predlog, da bi se tej vzorni šoli dodalo še semenišče za izobrazbo kmetijskih gospodinjskih učiteljic za avstrijske jugoslovanske dežele in za Bosno, kajti te dežele so danes še vedno več ali manj izključno poljedelske dežele in vse strokovno znanje, ki se poda njih kmečkemu prebivalstvu, pomeni pomnožitev njegovega blagostanja in povzdigo njegove kulturne stopnje.

Predlog imenovane je pri merodajnih osebah vzbudil največje zanimanje in popolno priznanje poljedelskega ministra, ki se je hotel na svoje oči prepričati, če so dani vsi pogoji za izvršitev takega načrta, in je zato naznanil predsedniku kmetijske družbe svoj obisk. Misliti bi bilo, da bo v tak namen napovedan obisk obudil pri interesiranih faktorjih, zlasti pri deželnem glavarju, največje zadoščenje, kajti za semenišče bi morala država dovoliti vsaj polovico vzdrževalnih sredstev. Kmetijska družba je torej nameravala prirediti poljedelskemu ministru slavnosten obed v Ma-

rijanišču, kjer bi se mu razložile vse podrobnosti načrta in se skušalo pridobiti njegovo naklonjenost.

Toda v prsih deželnega glavarja, pripoveduje K. T. nadalje, in njegove soproge je napovedani obisk obudil le jako mešana čustva. Za nju bi bil ministrski obisk le tedaj pomemben, če bi se dal politično izkoristiti in če bi gospej dal priliko, da bi reprezentirala. Storila sta takoj potrebne korake. Kmetijski družbi se je namignilo, naj prihrani gospe deželni glavarici na slavnostnem obedu častno mesto, ministra so pa povabili na različna ogledovanja. Toda nikomur ni bilo to ljubo, ker niso hoteli, da bi se gospa vmešavala v uradne zadeve in je tudi minister rekel predsedniku kmetijske družbe, Povšetu, da mora njegov obisk iz političnih vzrokov veljati samo šolskim namenom in se mora omejiti izključno na ogledovanje Marijanišča in da more biti le gost lastnika gospodinjske šole, to je kmetijske družbe.

Zdaj sta deželni glavar in njegova soproga premenila svoje načrte. Kaj jima je mar nameravano semenišče, blagor dežele in njih prebivalcev? Minister se ni dal zlorabiti za njiju namene, torej naj sploh ne pride. Gospod deželni glavar je predsedniku Povšetu naravnost rekel, naj ministru kar odpiše obisk, ker v sedanjih razoranih strankarskih razmerah tak obisk ni na mestu. In ko je g. Povše zavrnil ta pomislek z jako pravilno utemeljitvijo, da nimajo razorane strankarske razmere z ustanovitvijo popolnoma nepolitičnega semenišča za kmetijske gospodinjske učiteljice prav nič opraviti, je gosp. deželni glavar sedel na vlak in se odpeljal na Dunaj. Oficialno se je pač reklo, da je povod tega obiska pri ministru podpora za kraje, prizadete po ujmi, dejstvo pa je, da je za 18. april pričakovani ministrski obisk izostal.

Tudi kdor je kratkoviden, spozna lahko vzrok, tem laglje, ker se je gospod deželni glavar koj po svojem povratku napram svojemu namestniku izrazil, da ministra najbrže ne bo. Sicer pa se v ministrstvu privatno kar priznava, da je bil obisk samo zato odpovedan, ker se je minister

umevno bal, da bo zapleten v neprijetne, strankarskopolitične zadeve. Ravnotako odkrito pa se v ministrstvu tudi priznava, da je čas za pridobitev prispevka za ustanovitev semenišča pro 1913. zamujen, ker v tem času ni več denarja na razpolaganje. Zgradba semenišča se je morala vsled tega odložiti na prihodnje leto. Proračun, učni načrt in pravila so bila zaman pripravljena.

Jugoslovanske dežele naj še eno leto dlje časa čakajo. Kaj pa je na tem? Glavna stvar je in ostane, da so se p. n. deželni reševalci zopet enkrat znosili nad c. kr. kmetijsko družbo in pred vsem nad njenim predsednikom.

Sovražnost deželnega poglavarja in drugih strankarskih veličin napram gospodinjski šoli v Marijanišču je pa sicer že starejšega datuma in se da toliko manj opravičiti, ker spada ta šola med najboljše v Avstriji in jo mora vsak strokovnjak priznati kot vzoren zavod.

Kot strokovnjakinja obsoja K. T. zlasti še takomenovane kmetijske tečaje, kjer poučujejo potovalne učiteljice. Od štirih učiteljic je le ena usposobljena za pouk na potovalnih tečajih, druge nimajo nobene prave gospodinjske izobrazbe. Toda naj gospa sama pripoveduje o teh kranjskih gospodinjskih tečajih:

»Za te osem tedenske potovalne tečaje ni nobenega statuta, nobenega avtoriziranega učnega načrta in tudi učnih sredstev ni nič, izvzemši da imajo tu in tam kako pinjo za surovo maslo ali kak šivalni stroj. Od zadnjega časa imajo za te tečaje tudi švedski Alfa-separator, ki sem jim ga jaz dala. Gospodične podučujejo tako malo, ali tako mnogo, kakor pač znajo, in če je ena posebno častihlepna, si pač sama napravi učni načrt, ki mora vsakega strokovnjaka spraviti v to, da se od smeha razioka. Poleg tolkih in tolkih glavnih predmetov naj se še vse mlekarstvo v osmih tednih dožene. Tak način podučevanja pomeni gojenje površnosti in zanikrnosti, in le priča, da nimajo prirediteljice ne znanja in razuma za stvar, tudi če prihajajo k posameznim uram oficijalni učitelji mlekar-

stva, zdravnik in takozvana »pomoč«, ki je seveda popolnoma nekvificirana. Bodi takoj omenjeno, da se teh tečajev, ki trajajo, kakor rečeno, osem tednov, udeležuje navadno 20 do 23 deklet in da se končajo s skušnjo in slavnostnim obedom.

Kranjski gospodinjski tečaji niso drugega, kakor pesek v oči, in namenjeni zgolj za lov volilce.

Provzočitelji, prireditelji in nadzorniki pač nimajo nikakega strokovnega znanja in tudi potrudili se niso, da bi si ga pridobili, predno so se dela lotili. Ti tečaji so pač samo spekulacija na neizkušenost in nevednost širokih slojev v takih stvarih in v prvi vrsti konkurenca izvrstnemu in brezhibnemu delu šolskih sester v Marijanišču. Izkušeno voditeljico Marijanišča bi se bilo moralo kot edino strokovnjakinjo v deželi pač najpoprej vprašati sveta, a da se je to opustilo in da se je raje učiteljice z dežele poslalo v izobrazbo na Dunaj in v Brno, namesto v Marijanišče, to pač najjasneje kaže, od kod veter piha. Da nasprotuje baje na katoliški podlagi stoječa stranka liši, ki jo vodijo duhovske sestre, to je pač unikum in na Kranjsko je treba priti, da se kaj takega vidi.

Danes ne pristavljamo tem očitanjem nikakih pripomb, pač pa pridemo še nazaj in pojasnimo kranjske gospodarske osrečevalce še od druge strani.

Škofov list — ali kmet ne sme zvedeti resnice.

(Dopis s kmetov.)

Ljubljanski škof je zopet poklical za Binkošti sv. duha in izdal pastir. list, ki se je deloma že bral binkoštni praznik vernikom, a na kmetih ga bodo ponajveč slišali še le prihodnje nedelje. Ta škofov list se največ peča s »Slov. Domom«, »Naštevom po imenu tudi »Slov. Narod«, »Dan« in »Zarjo«. Največji del je posvečen »Slov. Domu«. Imenuje ga strup za ljudstvo. Kdor ga čita, ta se že sam izobči iz naročja matere sv. katoliške cerkve. V listu pravi škof, in to smatra za najhuše, da se drzne vtikati v sv. pismo. Najbrž škof sam »Slov. Dom« ne bere. Če bi ga bral, bi tega ne trdil. To še ni nobeno vtikanje v sv. pismo, če se tuintam za politiko prevročim, družinski mir razdirajočim, sovražstvo med sosedi sejajočim duhovnom iz sv. pisma dokaže, da prav ne delajo, da svoj vzvišeni poklic zlorablajo v vse druge namene, kot so poklicani, samo v resnično božje ne. In nazadnje, če bi »Slovenski Dom« resnice ne pisal, jo pa ovržite, saj imate dosti svojih listov; vsa gosposka je z vami in s skrbnim očesom pazi, da se vam ne napravi najmanjša krivica. Če bi »Slov. Dom« pisal neresnico, bi ga na krvavi rihti trikrat podčrtali in prečrtali. Na vseznadnje pa nikjer ne stoji zapisano, ne v

sv. pismu in ne v posvetih postavah, da bi kmet ne smel zvedeti resnice in naukov, kakor so jih učili prejšnji in poznejši božji učenci. Gre tu le za kmeta. Da bi kak škofov list še kaj izdal pri mestnih ljudeh, tega škof sam več ne misli. Kmeta, to revo, je treba obdržati še v temi. Kmet je zadnji čas, do zdaj, bil duhovni gosposki najzanesljivejši volilec, pa tudi najboljša molzna krava za razne cerkvene in farovške bisage, bodisi v obliki prireditev dragih romanj kakor tudi v raznih darilih za živih in mrtvih.

Najnovejši čas je pa tudi kmet začel spregledavati. Ne verjame več v razne natvezane čudeže kje v deveti deželi ali v smrtne srage in krvavljenje kake prismojene tercijalke, zamaknjene Johance v Vodica, kakor tudi ne v razne Smolnikarjeve vode v Ljubljani in po Dolenjskem. In vsled tega je postal kmet bolj previden in nezaupljiv. Bolj ko bere, tembolj spregledava, da ni vse prav pri teh gospodih. Oznanjajo kmetu in ga tolažijo z nebeškim veseljem, katero je pa treba prav drago kupiti, a sami si pa zbirajo posvetne zaklade kot bi večno živeli. Denar je pač sveta gospodar, tega žal mi kmetje do novejšega časa nismo vedeli. Napredek obče kakor tudi napredni časopisi, tudi »Slov. Dom« ima že nekaj zasluge, je nam odprl oči, da smo jeli tudi kmetje gledati s svojimi očmi. Oznanja se boj alkohola, ali po novem, sveta vojska, temu škodljivcu človeškega telesnega in dušnega zdravja, a po farovžih pa leže v kletih polni sodi najboljše kapljice in po shrambnih omarah polne steklenice kaj krepčalne slivovke in drugih najboljših šnopčkov. Oni vse, mi nič! In dalje! Cerkev, oziroma nje služabniki bi ne smeli delati nobene razlike med kmetom, delavcem in med meščanom. Kmetu vse prepovedano, meščanu vse dovoljeno. Meščan se lahko raduje in pleše kolikor hoče; še celo vabi se v mestih po raznih katoliških časopisih na razne veselice in plese. Kmet, ta se ne sme veseliti, če ne ubogaš, te zadene kazni, odveze ne dobiš, pogubljen si! Vse to velja le za kmeta-berača, za bogataša to ne velja, ta lahko uganja kar hoče, lahko bere, kar se mu zljubi, ga nobeden ne vpraša v spovednici po tem. Kmet naj ostane zarukan, kakor je bil. On ne sme misliti s svojo glavo, kaj še, da bi se tem gospodom uprl. Bilo je dozdej tako, a novejši čas je drugače. Kmet, vsaj nekaj jih je, a jih bo vedno več, nazadnje, ne bo tako dolgo več trpelo, večina, ki bodo od teh gospodov zahtevali čistih računov o cerkvenem premoženju, kakor tudi od duhovnov, da naj bodo to, za kar jih kmet plačuje. Kakor do zdaj, bode tudi po slej budil »Slov. Dom« kmeta iz spanja, da se bo enkrat zbudil in gledal z odprtimi očmi in živel v prvi vrsti za se s svojimi žuljavimi rokami. In tega tudi razni škofovi listi lahko zavro, a prepričati ne morejo.

Vojna na Balkanu.

Skader in Črna gora.

Skader so zlobne roke zažgale in zgorelo je precej trgovin v trgovskem delu mesta, pravijo okrog 174. Sovražniki Črne gore so takoj razstresli novico, da so Črnogorci zažgali mesto iz maščevanja, ker ne morejo Skadra obdržati. Izkazalo se pa je, da to ni res, kajti le črnogorskim vojakom je zahvaliti, da se ogenj ni razširil in vpepelil celega mesta. Črnogorska vlada je tudi uvedla strogo preiskavo glede vzroka požara in aretirali so 11 sumljivih oseb.

Izročitev Skadra se je vršila 14. t. m. in sicer so Črnogorci izročili mesto mednarodnemu vojaštvu, ki se je izkrcalo iz ladij, ki so blokirale črnogorsko obalo.

Nova črnogorska vlada.

Novi črnogorski ministrski predsednik Janko Vukotić velja kot mož z železno pestjo, kar je že opetovano dokazal tudi na Cetinju. Vedno je bil kraljev zaupnik in mu je bil z vso zvestobo vdan. Med aneksijske krize je bil Vukotić kot kraljev posebni zaupnik v Belgradu. Od onega časa živahno zagovarja prijateljsvo s Srbijo. Od onega časa pa ima tudi hudo mržnjo proti Avstro-Ogrski. Ko se je peljal za časa aneksijske krize v Belgrad, so ga v Zagrebu zadržali in mu dovolili šele čez par ur, da se je peljal naprej. Vsled te afere in vsled krize same je poslal vse rede in vsa odlikovanja, ki jih je bil dobil tekom let od sosedne monarhije, nazaj. Zunanji minister Plamenac je še mlad in zelo izobražen. Bil je več let konzul v Skadru, in predno je izbruhnila vojna, poslanik v Carigradu. On je bil, ki je napovedal Turčiji vojno. Ostali ministri so: notranji minister Goinić, justični minister Bakić, finančni minister Popović in naučni minister Mijusković.

Mir.

Mirovna pogodba, oziroma predpogodba med Turčijo in balkanskimi zavezniki, se te dni podpiše. Balkanski zavezniki so se povsem uklonili zahtevam velesil, ki bodo Turčijo varovale, da ne bo preveč oškodovana. Zlasti ne bodo Grki dosegli vsega, kar zahtevajo, namreč otokov v Egejskem morju, od katerih misli tudi Italija neketere pridržati, ki jih je že v tripolitanski vojni zasedla.

Vse balkanske države pa imajo pripravljene tudi protiračune; Bolgarija bo prav gotovo z veliko vnemo zagovarjala svoje stališče glede vojne odškodnine, Srbija se bo vztrajno zavzemala za korekturo albanske meje pri Prizrenu in Djakovici ter urgirala vprašanja trgovinskega pristanišča ob Adriji. Črna gora bo zahtevala finančne in teritorialne kompenzacije za Skader. Tako gladko pač pogajanja ne pojdejo, kakor si to predstavlja angleški oficijozni članek v »Timesu«, ki meni, da

je vsak ugovor proti volji veleposlanikov doveč in brezuspešen.

Bolgarske izgube.

Številke ki kažejo bolgarske izgube v vojni, se bodo v kratkem objavile. Okroglo računano je 300 častnikov mrtvih in 900 bolnih in ranjenih. Od moštva je 26.000 mrtvih in 60.000 bolnih in ranjenih. Na Bolgarskem se nahaja 95.000 turških vojni ujetnikov.

Razgled po svetu

Državni zbor.

V parlamentu je navzočih izredno mnogo poslancev. Zbornica je gosto zasedena. Otvoritev se je pričela z žalnim govorom predsednika Sylvestra po umrlem grškem kralju. Nato je storil češki socialno-demokratski poslanec Soukup zaoblubo. Ob splošni nepozornosti poslancev, ki so se živahno razgovarjali o zunanje-političnem položaju, je parlament prešel na dnevni red. Poslanci so se razgovarjali tudi o odpuščanju rezervistov in o dejstvu, da je bilo izjemno stanje v Bosni in Hercegovini že razveljavljeno. V parlamentu se je razpravljalo kot prva točka zakonski predlog glede zapiranja trgovin. Razprava je bila po kratkih govorih končana. Opoldne se je sestala konferenca seniorov.

Češki klub je sklenil staviti predloge glede preklica junktima med uradniško pragmatiko in finančno reformo. Sklenil je nadalje soglasno glasovati za otvoritev debate o zunanje-političnem položaju. **Z ozirom na interpelacijo ljubljanskega državnega poslanca dr. Ravniha je sklenil češki klub intervenirati zaradi hranilnične naredbe ter zahtevati, da se odredi zmernejše in koncilijantnejše postopanje vladnih komisarjev napram hranilnicam.** Češki klub je sklenil, staviti interpelacije glede zunanje-političnih dogodkov ter **zahtevati** z ozirom na izboljšanje političnega položaja **takojšnji odpust rezervistov.**

Zbornica je končala prvo branje zakona o zapiranju trgovin in izročila načrt obrtnemu odseku. Nato je prišlo na vrsto več nujnih predlogov. Proti koncu se je prišlo do zelo ostrih nastopov. Poslanec Biankini je v obliki vprašanja na predsednika ostro kritiziral razmere v Dalmaciji, kjer vlada skrita vojaška ditaktura. Dotaknil se je tudi zunanje-političnih dogodkov ter zatrjeval, da mora Avstrija postaviti kralju Nikolaju črnogorskemu na Dunaju spomenik, ker je s predajo Skadra preprečil, da so dunajski diplomati vsilili Italiji Valono. Njegovi izpadi so bili tako ostri, da mu je predsednik odvzel besedo. Nemški poslanci so zagnali hud krik in mu klicali. Veleizdajnik! Odigravali so se burni prizori. Predsednik je dal drugemu poslancu besedo; poslanec Biankini pa je vendar govoril naprej. Po daljšem času šele so se duhovi pomirili.

Veliki burševski spopadi v Gradcu.

Na binkošno nedeljo in ponedeljek so se vršili veliki pretepi nemških buršev. Krščansko socialni vseučiliščniki društva »Caroline« so obhajali 25letnico. Priredili so spreved. Nemško-nacionalni burši in iakinaža so napadli krščanske socialce ter je prišlo do krvavih pretepev, pri katerih je bilo več »Carolinec« težko ranjenih. Tudi policija je bila tepena. Končno je moralo nastopiti vojaštvo ter je en eskadron husarjev z več stotnijami pehote izpraznil prostor pred cerkvijo, kjer so imeli »Karlinci« mašo. Tudi popoldne je prišlo do izgrediv in zopet je moralo nastopiti vojaštvo in ljudstvo razgnati.

Odpustitev rezervistov.

Z odpustom rezervistov na južnih avstrijskih mejah se bo pričelo te dni. Obe vladi sta prišli sporazumno z vojnim ministrom do spoznanja, da po predaji Skadra velesilam ni več vzroka, da bi se vzdržalo na južnih mejah izjemno stanje.

Novi gališki namestnik.

Za gališkega namestnika bo imenovan bivši minister, državni poslanec Vitold pl. Korytowski. Vlada se je še v zadnjem trenutku premislila imenovati provizoričnega voditelja. Korytowski bo najbrže odložil svoj državnozborni mandat.

V Armeniji grozi revolucija. — Razpad azijske Turčije.

Odposlanstvo patriarhata pod vodstvom patriarha Arharunija je izročilo binkoštni ponedeljek velikemu vezirju obširen memorandum o položaju v Armeniji. Grozodejstva Kurdiv, krivičnosti uradnikov in postopanje uprave proti Armencev je tako, da je pričakovati v vilajetih Adana, Van, Diarbekir in Bitlis masakrov in revolucije. Memorandum zahteva najstrožje odredbe vlade, sicer ni pričakovati samo nesreče Armencev, marveč tudi kalamitete za celo državo.

Veliki vezir je obljubil, da bo vpeljal strogo preiskavo in da bo vlada storila resne korake, prevladuje pa prepričanje, da se bliža v armenskem vprašanju katastrofalen preobrat. Listi pravijo, da se pripravlja v Armeniji isto, kar se je godilo v Albaniji in Makedoniji. »Tasvir i Efkiar« piše tozadevno: Turčiji se balkanskih držav ni treba več bati. Pripravljajo se pa drugi usodepolni dogodki in Turčija mora biti pripravljena, da proda svoje življenje kolikor mogoče drago.

Slovenija

s Škof in naš list. Ni ga tako od duhovnikov preganjanega slovenskega lista kakor je »Slovenski Dom«. Zakaj? Ker pove vsakemu resnico, ker se je med kmečkim prebivalstvom tako priljubil da ga hoče vse čitati in mu tudi dopisovati ter svoje

skrb in težave potožiti. Žuljave, okorele roke, ki komaj pero drže v roki, nam dopisujejo, in če bi »Slov. Dom« izhajal v še enkrat večjem obsegu, bi komaj zadostoval za vse dopise. In klerikalci so se začeli tresti od strahu, ker je naš list prodril med kmete, kajti to je pogin za klerikalno stranko, kakor hitro izgube kmeta. Pustite nam nerazsodno maso, pustite kmeta v temi, pustite tega psička, ki nam slepo sledi čez drn in strn, in nič ne zamerimo nikomur, tako kličejo klerikalci, in silne skrbi jih navdajajo. In ko vse ni nič pomagalo, ne prižnica, ne spovednica, so poklicali še škofa na pomoč. On naj še reši, kar se da rešiti, on naj zažuga s starim inkvizicijskim sredstvom, s peklom in hudičem, morda se bo le omejil naraščajoč vpliv, ki ga ima »Slov. Dom« med kmetovalci. Šel je prevzvišeni in napisal pastirski list, ki se je in se bo še čital s kranjskih prižnic ter obsodil v dno pekla one, ki čitajo in dopisujejo v naš list. Danes še ne odgovarjamo škofu, ker hočemo videti vpliv in vtisk njegovega lista na somišljenike, toda prihodnjič odgovorimo temeljito tudi prevzvišenemu, kajti če nas on sumniči, da zavijamo izreke sv. pisma, ga mi obdolžujemo, da sam zavija, kar mi pišemo. Nikoli ne pišemo proti veri in tudi ne bomo, kajti to je svetinja vsakega posameznika, katere se nočemo dotakniti. Prihodnjič, prevzvišeni, dobite odgovor, da ne boste zopet hodili po kostanj v žrjavico za klerikalno stranko. Kar smo že zdaj dobili pisem o vtisku zadnjega pastirskega lista, kaže, kako je ljudstvo ogorčeno, pričakujemo jih pa še nebroj, in potem bomo pokazali, kaj naše ljudstvo misli o božjih namestnikih, ki le preganjajo, sovražijo in sramotijo one, ki ne trobijo v njih politični rog. Danes je beseda božja že redka postala na prižnicah, in zdaj jo bo tudi škof pregnal iz pastirskih listov. Le tako naprej! Mi bomo zadovoljni in se že zdaj veselimo uspeha pastirskega lista!

s Iz seje deželnega odbora kranjskega. Dne 10. maja t. l. Železniški minister doktor Forster pride tekom tega meseca inspiciat belokranjsko železnico. Deželni odbor sklene, da ga sprejme kot gosta dežele Kranjske. — Za letošnje korno streljanje se dovolijo tri častna darila. — Podpolkovnik v p. pl. Beneš je podaril deželnemu muzeju dve veliki fotografiji dveh slik vojaškega slikarja Kocha iz bitke pri Kustoci, na katerih je naslikan pl. Beneš kot poročnik 17. kranjskega pešpolka, in pešec Marušič. — Za zgradbo šole v Stranjah, ki je preračunjena na 20.000 kron, se dovoli najetje posojila občinam Bisteršica, Županje njiva in Stranje. — Glede na neki slučaj se določi, da velja 14dnevni pritožni rok zoper sklepe občinskega odbora, katerih ni treba javnosti razglasiti, od dneva seje, v kateri se je sklep storil. Domo-branska topniška vojašnica se bo zgradila na svetu c. kr. kmetijske družbe na Poljanah. Vpeljava poštnih avtomobilskih zvez

se ni izpeljala, ker občine niso hotele prevzeti garancije, ki jo je od njih zahtevala poštna uprava. Vsled tega pride avtomobilni promet popolnoma v roke privatnih podjetnikov. Glede vožnje s tovornim avtomobilom med Škojjo Loko in Žiremi je okrajno glavarstvo v Kranju odredilo komisijonalni ogled. Ker so se pri tem ogledu našli na progi trije zelo nedostatni mostovi, je okrajno glavarstvo za sedaj prepovedalo vožnjo s polno obloženimi avtomobili. Cestnemu odboru Škojja Loka in Logatec se navedeni nedostatki naznanijo. K izrednim stroškom za napravo in vzdrževanje te ceste in mostov ima prispevati podjetništvo avtomobilske vožnje. Občini Žiri se dovoli trimesečni rok za plačilo prispevka k zgradbi hudournikov Račeva in Sora. Za uravnavo Želimljice se dovoli c. kr. oddelku za zgradbo hudournikov predjem 15.000 K, ki se ima povrniti iz stavbnega zaklada. Zgradba železnobetonskega mostu pri Sv. Janezu ob Boh. jezeru se odda tvrdki Ivanu Ogrin v Ljubljani, preložitev ceste Studor-Bohinjska Srednja vas pa Ivanu Markiču v Bohinjski Bistrici. Zviša se kredit za cepljenje prašičev iz državnega prispevka za povzdigo živinoreje od 6000 K na 8000 K. Deželna vlada je določila za cepljenje tarifo 60 vin. od prašiča (na Štajerskem 70 v). Za premovanje konj se dovoli c. kr. kmetijski družbi 500 K prispevka. Ker je na Krasu več pogozdenih nasadov pogorelo, se dovoli izredni kredit 1500 K za novo pogozdenje. Ker se morajo cevi za deželno elektrarno v Žirovnici izpeljati pod železnico, je c. kr. železniško ravnateljstvo v Trstu delo razpisalo in oddalo tvrdki Redlich in Berger. Zgradba elektrarne bo sedaj hitro napredovala.

s Gospodarstvo z deželnim denarjem. Deželni odbor je dal krščansko-socijalni zvezi v Ljubljani 6000 K podpore in poleg tega še posebej 800 K za kuharski in šivalni tečaj. V tej zvezi so vsa njih bojovita društva: orli, izobraževalna in druga društva, ki izpopolnjujejo klerikalno organizacijo. Torej je deželna blagajna postala takorekoč strankarska blagajna? Navajeni smo, da deželni odbor stotisočake (vseučiliški zaklad) dá za svoje organizacije, torej nas danes taka pristranost, tako razsipanje deželnega denarja ne preseneti več. Kaj pa potem, ko se bodo viri v deželni blagajni posušili? — **Kmet, plačaj!**

s Šentjanski premogokop se opusti. Občni zbor šentjanske premogokopne družbe je sklenil dne 14. t. m. opustiti podjetje v Št. Janžu, ker bi bilo treba za nadaljevanje premogokopa pol milijona kron, ki jih pa družba noče investirati.

s Prirejanje gledaliških predstav. Za prireditve gledaliških predstav je treba v vsakem posameznem slučaju posebej prositi pri politični oblasti. Društva, ki imajo že v pravilih določeno, da prirejajo gledališke redstave, pri tem niso izvzeta, ampak velja ta odločba tudi zanja.

s Bajka o milijonski dedščini Novaka. Predpreteklo leto se je pojavila v raznih listih vest, da je umrl pred kakimi 40 leti neki Marko Novak v Severni Ameriki, zapustivši kakih 140 milijonov kron, neoženjen in brez testamenta, ter da se sedaj iščejo dediči tega ogromnega premoženja. Ta vest se je ponavljala delj časa z večjimi ali manjšimi izpremembami. Bajni milijonar se je imenoval sedaj Leopold Novak sedaj zopet Janez Novak, in je umrl enkrat v Avstraliji, potem v Južni Ameriki ter celo v Afriki. Le zapuščina se je vedno sukala okoli 140 do 160 milijonov mark, kron ali goldinarjev ali pa celo dolarjev. Ker je ime »Novak« v mnogih delih Avstrije in Nemčije, tako zlasti tudi pri nas na Kranjskem zelo razširjeno, ni čuda, da se je smatral skoro sleherni nositelj tega imena že srečnim dedičem. Vsled mnogih tozadevnih vlog in vprašanj uvedlo je tudi naše c. in kr. ministrstvo za zunanje zadeve natančno uradno poizvedovanje potom raznih poslaništev in konzulov. Ta poizvedovanja so dognala sledeče: General de Novak, ki naj bi bil umrl brez dedičev z milijonsko zapuščino, ni nikdar in nikjer živel. Ne na Holandskem, ne v Afriki, Ameriki ali Avstraliji ni sledu o taki brezdedni zapuščini. Vse tozadevne vesti izvirajo marveč od nekega francoskega časnikarja in so le dobro posrečena mistifikacija lahkovernih bralcev. Eksistenca nekega Edmonda Martinengo (de Novak) se je sicer dognala; tudi je tisti pravilno podedoval po svojem očetu. Toda od te dedščine se mora strogo ločiti vprašanje one bajne milijonske zapuščine. Te ni Edmondo Martinengo nikdar prejel, marveč je sam storil vse mogoče korake, da bi prišel v posest tega neizmerne bogastva — seveda brez najmanjšega uspeha. Na podlagi teh pozitivnih dejstev je tedaj smatrati vsa tozadevna poizvedovanja za definitivno zaključena. Želeti bi le bilo, da bodo našle te vrstice ravno toliko bralcev, kakor ona prejšnja izmišljena poročila, in da jim bodo služile v pouk in opomin za slučaj, da se še kdaj pojavijo vesti o kaki novi milijonski dedščini.

s Nobenega dvoma ni o tem, da je Kolinska kavna primes najboljši kavni pridaček, obenem pa edino pristno domače blago te vrste. Zato jo kupujejo vse naše gospodinjice. Pri nakupovanju dobro pazite na varstveno znamko »Sokol«!

o Ljubljanska okolica o

lj Št. Vid nad Ljubljano. Zabret je po dolgem času zopet enkrat prišel do sape. V zadnjem »Domoljubu« se neizrečeno jezi nad »Domovim« Savlom brezvercem. Da bi se spustil z našim »Savlom« v kako debato, za to seveda Tine nima poguma, pač pa toži tako-le: »Slov. Dom« je začel v listih Savla brezverca razkladati ljudstvu tisto staro stvar o nasprotju, ki je v evangeliju, v dokaz, da na podlagi evangelijskih nauk in cerkve ni več mogoča vera v

Krustusa. Če naj to početje označimo, ne vemo primernejše besede, kakor da je — hudičevo. Če kdo razklada take literarno-kritične stvari ljudstvu, ki jih ne more samostojno presojati, mu ne more biti do resnice, ampak tak ima namen, da bi ljudstvo zbegal, in če mogoče, vero izruval iz srca. In to je hudičevo-delo! — To se pravi: Ako bi »Savla brezverca« čitali inteligentni in izobraženi ljudje, naj bi že bilo — kajti oni že itak dobro poznajo nas in naše »nauke«. A preprosti, katerim je namenjen »Slov. Dom«, pa nikakor ne smejo vedeti, kako jih »farbamo«. — Verjamemo, kajti dočim bi vas ljudstvo spoznalo, potem je vašega gospodarstva konec in ljudstvo bi vas poslalo tja, kamor spadate. V tem zmislu je — odpirati ljudem oči — za vas res več kakor hudičevo delo. Tembolj potrebno pa je to delo za ljudstvo in mi ne jenjamo prej, da tudi neučenim ljudem razložimo vaše »resnice«. Čimprej vas ljudstvo spozna, tem bolje zanje, tem slabše pa za vas, vi, ljudski krvoseši!

lj Št. Vid nad Ljubljano. Župnik Zabret pravi: »Ali ni skrajno žalostno, da se še dobe krščanske hiše, ki imajo »Slovenski Dom«? — O gospod župnik, potrudite se enkrat v naše upravništvo in videli boste, da se zlasti v Št. Vidu zelo pridno množe »Domovi« naročniki! In potem pravi »prečastiti« dalje: »Proč iz hiš take liste!« — Hej, Tine, vrzi »Slov. Dom« najprej ti sam iz svojega župnišča! Saj je več kakor dognana stvar, da vsako številko »Slovenskega Doma« z največjo slastjo prebereš, dasiravno je »Dom« le za nas gospodarje in torej ti v njem nimaš nič iskati. Tine, ti beri brevir, mi kmečki gospodarji pa bomo brali »Slov. Dom«!

lj Št. Vid pri Ljubljani. »Slovenec« vabi, naj pridemo gledat občanske diplome, podeljene kaplanu in župniku. No, ja, mi raje verjamemo, kakor bi gledat hodili. Uscjamo pa si tem potom vljudno vprašati g. Zabreta: »Kje pa je ostala diploma občinskega svetovalca Jana?«

o Dolenjske novice o

d Čatež ob Savi. Srečna je občina, ki uživa takšne dobrote in da bi se kdo tako zanjo briga, kot se za našo. Brez župana smo že čez eno leto. Sicer pašuje še prejšnji vzor — pardon — zavor-župan Špilek, ki rad opravlja službo policaja. Stvar se je tako godila: Ko smo imeli 25. aprila 1912. volitev župana, je bil poklican pravilno izvoljeni namestnik umrlemu odborniku, a g. c. kr. okr. glavar je pa zapodil pravilno izvoljenega in dal poklicati občana, ki ni bil ne odbornik, ne namestnikom izvoljen. In ravno ta nedostatek je bil tolikega pomena, da ni bil župan tisti, kakor bi imel biti. Seveda smo se pritožili zaradi tega po glavarstvu na deželno vladu, in ravno takšen prepis smo obenem tudi na deželni odbor poslali. Do danes pa (že čez eno leto) nimamo nikakoršne rešitve. Največja za-

gonetka nam je pa to: Ko je imel gospod okrajni glavar uradni dan v Kostanjevici še v novembru lanskega leta, se je izrazil pred neko vplivno osebo, da dobimo še ta mesec rešitev, toda ne bomo nič dosegli. Nam so bile pa dotične besede sumljive in smo takoj drugi dan urgirali deželno vlado in deželni odbor, a do danes še ni sluha ne duha o kaki rešitvi. Res vzor komanda na Kranjskem! To sem zato razjasnil, da lahko iz tega sklepate, dragi bralci, kako je potrebna naša kmečka organizacija, ker le z njo bomo vrgli grdo strankarsko politiko stran. Torej vsaj mi bralci »Slovenskega doma«, ne bodimo samo somišljeniki njegovi, temveč tudi delavci in agitatorji za »Slov. Dom«, ker je to najbolj pripraven list za našo kmečko organizacijo, in ne bojmo se hudiča, kakor nerazsoden otrok bavca, in kmalu bo izginila klerikalna maceha!

d Iz Boštanj ob Savi. Dne 4. maja t. l. zvečer je prominul ugleden mož, gospod Anton Planinc, star 82 let, posestnik v Boštanju, ki bi praznoval čez nekaj dni svojo zlato poroko. Zasedal je častna mesta, kakor so: mesto župana, predsednika kraj. šol. sveta, šol. nadzornika, načelnika cestnega odbora, načelnika c. kr. kmetijske podružnice itd. Svojčas so ga hoteli kandidirati v deželni zbor, — ki bi bil tudi gotovo izvoljen — a je to odklonil. Rajni je bil zelo izobražen, bral je vedno, posebno strokovne spise, časnike in knjige glede vseh ostalih strok kmetijstva, posebno pa vinarstva, sadjarstva in dr. Bil je tudi poročevalec na visoko mesto v agrarnih in statističnih zadevah. Pri raznih razstavah, kakor pri svetovni razstavi na Dunaju in drugje je bil za razstavljeno odlikovan z zlatimi kolajnami, pohvalnimi in priznalnimi pismi. Kar je pa znal, ni drugim prikrival, nego vsakega, ki je želel, poučeval in svetoval o racionalnem kmetijstvu. Bil pa je sploh jako dober, ter je vsakemu pomagal, kjer in kadar je le vedel in znal, a povedal nikomur, da je komu kaj dobrega storil. Pri njem je bil pač istinit izrek: Naj ne ve levica, kar je dala desnica. Imel je zlato srce! Po njem tuguje ne le njegova tudi blaga gospa vdova, nego vsak, kdor ga je poznal. Bil je popularen, kot noben drugi. O njem in njegovih vrlih činih bi se dalo še mnogo, mnogo pisati. Da je bil v resnici povsod priljubljen, je kazal njegov pogreb, ki se ga je udeležila velikanska množica od blizu in daleč. Udeležilo se je tudi pogreba mnogo odličnega občinstva iz trga Sevnice na Štajerskem, še požarna bramba od tam. Blag mu spomin, naj v miru počiva!

d Iz Bučke. (Pred občinskimi volitvami.) Večkrat smo že pisali, kako je naš župnik na zvit način stari farovž, ki je bil jako močno zidan, podrli in še bolj na zvit način kar celo palačo postavil. Ko je prišel na Bučko kot dušni pastir, vemo vsi, da ni imel nič denarja. Toda lotil se je zidanja farovža in plačal

vse. Kje je dobil denar? Tudi to nam je znano. Denar si je izposodil, in sicer na amortizacijo na cerkvene dohodke. Da pa župnik ne misli ostati pri nas, dokazuje njegova izjava, kajti jeseni lanskega leta, ko se je prepiral z gospodarji iz Štrita zaradi radeljskega cerkovnika v Raduljah, je sam očitno rekel med drugim tudi: »Mežnarja se ne ubranite, čeprav mene že takrat ne bo pri vas.« Tako tedaj je sam izjavil, da ne misli biti dolgo pri nas, da ne misli tega dolga odplačati, kar ga je na farovžu dolžan. Gotovo bi že šel proč, ali zaradi občinskih volitev je še tukaj, kajti potem je gotovo, da bi nobeden ne volil klerikalcev, ker bi videli, da bomo res farovž plačevali. Sedaj, ko še sam odplačuje, mislijo mnogi, da mogoče vendar ne bo treba nam plačevati. Ali z gotovostjo trdim, da bomo morali plačevati, ali se pa plačilu ustaviti. Sedaj je treba preudariti, kako se bi ubranili tega plačevanja. O tem hočem danes pisati. Vedite, dragi sosedje, če gre župnik od nas, bo pustil dolg seveda neporavnan. Prišel bo drugi duhovnik in ta bo naprej pogledal v knjige, kake dohodke ima naša fara. Ko bo našel, bo tudi izvedel, kake stroške bo moral nositi pri nas zaradi farovža in takoj bo z velikanskimi koraki zapustil Bučko, ne da bi se še enkrat ozrl. Na to še misliti ni, da bi hotel prevzeti dolg kakih 80.000 K, ker bi imel celo življenje eksekucijo v hiši. Rajši bo rekel: »Dragi Bučklanje! K vam pridem le, če vi dolg prevzamete; ako pa dolga ne prevzamete, pa k vam ne grem. Dolga nisem jaz naredil, zato ga tudi plačeval ne bom. Sami prevzemite dolg in ga splačajte pri davkih.« To nam daje misliti, kaj je početi, da se tega ubranimo. Dolga se vsak brani, ali brez duhovnika tudi ne moremo biti. Kaj začeti? V kratkem času bodo občinske volitve pri nas. Komljanec se grozno trudi in Kotarja podi po štirih farah agitirati, da bi občino še enkrat v roke dobil in če se to zgodi, vam garantiram, da bo župnik šel, kajti Komljanec ne dela zaradi župnika, ampak še prav rad bi se ga znebil. Torej, če bo sedaj klerikalen odbor izvoljen, bo župnik brez vseh zaprek odšel iz Bučke in farovž je na naših ramah! Plačevati bomo morali mi, če bomo hoteli imeti duhovnika. Nasprotno pa, če bomo izvolili odbor iz naprednih mož, da bodo neustrašeni možje v občinskem odboru. Kadar se bo čulo: Župnik gre proč, se ga potom oblasti prisili, da pokaže, kam, komu in koliko je fara dolžna, koliko je treba še plačati in koliko je že plačanega. Tedaj mu bo občinski odbor rekel: Gospod, le tukaj boste, mi smo z vami zadovoljni. Vi ste dolg naredili, zato ga tudi vi plačajte. Dokler niste plačali zadnjega vinarja, tako dolgo vas ne pustimo proč. — Vidite, dragi sosedje, to je način, po katerem se nam je mogoče ubraniti farovškega plačevanja, in še to le tedaj, če bomo imeli tak občinski odbor in take može v odboru, da

bodo res kaj razumeli; ne pa take može, kakor jih ima klerikalna stranka v sedanjem odboru, zakaj ta odbor je slišal samo streljanje v Bučki, videl pa ni, da v farovžu pada stena za steno ob tla, in da raste druga iz tal na stroške nas davkoplačevalcev. Torej, to je edina pot, po kateri nam je mogoče farovž raz naše rame otresti. Tedaj vsi, ki imate še kaj pameti in razsodnosti v glavi, volite napredne može! One može pa, ki so naročeni na »Slovenski Dom«, prosim, ko bodo to prebrali, nikar časnika stran vreči, ali kaj v njega zaviti, kakor ste imeli do sedaj navado, marveč dajte naprej brati, dajte ga pa tudi klerikalcem brati, da se prepričajo, da je to pošten list, a ne pregrešen, kakor nekateri mislijo, ki ga drugače ne poznajo, kakor iz župnikove pridige. One pa, ki so bolj premožni, prosim, da bi saj kakih 10 iztisov naročili, da bi jih gotovim ljudem poslali. Mnogi, ki sedaj brez pameti za župnikom lezejo, se bodo oči odprle; stvari bo pa veliko pomagano. — Bučenski kmet.

d Sv. Križ pri Kostanjevici. V naši vasi in občini sploh postaja, odkar se je vpeljala politika v občinski odbor po zaslugi gosp. kaplana Faturja, življenje precej dolgočasno. Zgodijo se vedno slučajni, ki na vsak način zaslužijo, da pridejo v javnost in ki so včasih vse obsodbe vredni. Kakor povsod, imamo tudi pri nas cerkven praznik in sicer na dan Vnebohoda, ki ga vsak vaščan in faran z nekim navdušenjem in svečanostjo obhaja. Že ta praznik sam na sebi ima nekaj posebnega; kajti spominjamo se na slovesen trenutek, ko je zapustil Jezus Nazareški našo zemljo ter se podal v svoje nebeško kraljestvo. Res, žalostno je sicer od nas kristjanov, da gremo ravno ob takih slovesnih obredih kaj radi v gostilno, kjer prav po dolensko alkohol uničujemo, a pomagati se za enkrat ne da. Vpeljuje se sicer abstinenca, a pri nas skoraj gotovo brez uspeha. Letos kaže slaba letina, bodisi v vinogradih kakor tudi po naših sadnih vrtovih, toda vino se bo kljub temu še vedno uživalo. Deželni poslanec Hladnik je pustil baje vsa svoja češpeljeva drevesa izrjavati, samo da bi s tem dal drugim dober zgled. Upajmo pa, da bo jako malo posnemalcev. Kdor ima denar, si lahko marsikaj »špoga«. Kakor rečeno, so šli tudi naši vaščani ta praznik malo potrditi po gostilnah. Ker pa niso vsi enakega temperamenta, se je nekateri prej, drugi pozneje naveličali uživati žlahtno kapljico, kakršne se dobi ravno po naših gostilnah. V časih, starih namreč, je bila tudi navada, da so se fantje ob taki slavesnosti malo poprijeli. Letos pa ravno tega ni bilo, kar je skoro gotovo našega podžupana, po domače »Rajerjevega Drejčeta«, ki je postal zadnji čas strasten politik in hud podrepnik, kateremu se od prehudih poslov kar možgani kisaajo, tako razburilo, da je naznanil orožništvu več vaških fantov radi kaljenja nočnega miru, oziroma radi žaljenja osebne časti in še

bog ve kaj. Z največjo radovednostjo pričakujemo obravnave. Dostavljeno naj bo, da so bili po večini taki fantje, ki so osobito njemu in še bolj pa kaplanu v napotje. Poglejmo pa, kaj je bilo na ta praznik lanske leto. Načelnik orlov, Andrej Komljanec, in njegov zvesti brat, predsednik Alojzij Bučar, sta v družbi še par njim enakih, oborožena z debelimi koli napadla iz same zagrizenosti mirne ljudi po cesti. Pretepla sta par fantov lastne branže prav po katoliško, to pa radi tega, ker jih vsled teme nista mogla spoznati. Torej glavna organizatorja vsemogočne čukulade sta v spremstvu svojih sobratov pokazala javno, kaj sta pridobila od kaplana. Zadeva je prišla sicer pred sodišče, a rešila se je začasno za oba goriimenovana ugodno. Vpeljala se je namreč sodna preiskava. Zavlačevalo se je pa vse skupaj toliko časa, da sta oba krivca pobegnila v Ameriko, vsled česar se je obravnava po preteku skoraj celega leta in po zaslugi dr. Pegana ustavila. Pripomnjeno naj bo, da je nam prevzvišeni knez in škof ljubljanski ob priliki zadnje birme izrazil simpatijo do že popisane predsednika: »Fara naj bo ponosna, ker ima takega predsednika!« Morda sta si celo v roke segla? Sicer smo pa takih slučajev vajeni. V kolikor nam je znano, oba pretepača prav pridno korespondirata s kaplanom. Čestitamo na taki družbi! — Dragi čitatelj! Kdo je bil torej hujši grešnik? Ali oni, ki je letos domov grede malo glasneje zapel in povzdignil vesoljni klerikalizem, ali ona dva, ki sta namenoma tolovajsko napadla mirne ljudi? Nad vse smešno je pa tudi to, da je prišel letošnji slučaj kar pred občinsko sejo, pri kateri je bil slučajno kaplan Fatur za zapisnikarja in je imel kot tak veliko besedo, kar po našem mnenju ni pravilno. Ako mu niso znane dolžnosti zapisnikarja, naj se drugič ne vsiljuje v ta posel. Hujskačev se ne manjka. Sklenilo se je baje tudi pri seji, da ne bo smel nobeden — napreden, vaščan najbrž — ostati čez 10. uro zvečer na cesti. Kdo se bo tega držal, smo radovedni. Svetovali bi občinskemu odboru ali vsaj nekaterim članom, da pridejo drugič z modrejšimi predlogi na dan, sicer se bo lahko pri priliki temu odpomoglo. Capito!

d Popotnik — Krmelj. Sedaj sem pa res predolgo molčal, kaj ne? Pa nič ne de, bom pa sedaj malo bolj obširen. Opravičim pa se vseeno in povem, da sem bil med tem molčanjem pri »fabriki« za knapa. Hu, hu! Lepe reči sem tam doživel. Delal sem kot črna živina in še malo bolj in zraven pa še gledal na vse strani, kje bi bilo kaj sposobnega za mojo torbico. Najbolj pa sem bil in sem še danes jezen, ker so mi nadgospod »inženir« skoro na vsak drug dan pisali »štrafe« po eno ali dve kroni. Največkrat samo zato, ker se nisem, ko sem jih srečal, spoštljivo odkril, se tako globoko prikloni, da bi z nosom počil ob tla in z vsem srcem voščil »guten tag«. No, tako mi je šlo vsako »colengo« po ka-

kih 10 kron rakom žvižgat. Pa naj le bo, naj le bo, saj sedaj sem že delo zahvalil in takrat, ko sem jo mahal iz »grajzlerijske« pisarne z zadnjo »obrajtengo«, sem se zaklel, da bom ves ta »verk« in cel Krmelj »pokrtaču« v »Slovenskem Domu«. In če prav imam vse žuljave in trde roke, hočem danes svojo zakletev dopolniti. Kaj čudni ljudje so v tem karmelskem grabnu. Grobost, nemškutarstvo, gorjanska surovost, politika, spadajoča v hlev in sploh vse take boljše reči drže skupaj karmelsko živino. Sapramiš, sem že stokrat rekel, moja največja jeza je na to zagrizeno nemškutarstvo tu na tako slovenskih tleh. Le prepričaj se, dragi čitatelj, in pojdi ob priliki v »grajzlerijsko« pisarno, ali doli pod lipo, kjer čestokrat sede kak gospod z »bulo«, kak Dorče in Staza in še kak češki nemškutarski laufburš. Ha! — to ti je »hinderhonder«. Teh preklemanih učenjakov ne zna nobeden niti besede slovensko. Oh, kolikokrat sem že pomiloval tisto ubogo »slovensko lipo«, da mora dajati senco takim in enakim izdajalcem in nasprotnikom Slovenstva. Da, kar gabi se mi, ko jih vidim pod krasno zeleno lipo, kako se šopirijo. — V zadnjem času se precej več premoga oddaja iz Krmelja. Čudno, res čudno, da se je ta rudnik toliko oživil, ko je bil že čisto na koncu. Seveda, glavni temelj vsega »verka« je še vedno »puf, puf in puf.« — Konsumno društvo so zopet ustanovili za delavce, to je menda zaloga špecerijskega blaga in pa gostilna. Opozarjati je, da so take kantine ali konsumi zato na svetu, da dobe delavci vse blago po isti ali malo višji ceni, kakor se sprejme v zalogo, ne pa po tako visokih cenah, kot pri trgovcih ali pa še višje, kakor se je to do danes dogajalo. Ali pa je mogoče ravno za to tovarno izjema, da se mu ni treba ravnati po predpisih? Prepričali se še bomo. — Slišalo se je, kako grozno velik žolč so imeli gospod s »cvikarji« in njih boljša polovica »Stazi« vsled mojega zadnjega poročila iz Krmelja. Resnica v oči bode, kaj ne? Pametno, le pametno in videli bode, da bo najbolje za vaš žolč, za stranke, občujoče z vami in za moje pero. Zoper »Slovenski Dom« in dopisnika vam ne pomagajo nobene grožnje, čisto nič, slavna ekscelesca! — Pozdravljeni! Prihodnjič jo p amahnem v Št. Janž. Na svidenje torej! — Potnik.

d Iz Dol. Kamenice. Naš nadvse ljubljani Mala-Rituš, starejši nima sreče, pa je nima. Iz občinskega odbora so ga poslali v penzijo. Iz naše podružnice so ga poslali v penzijo, kar na dve strani; ni več ne cerkmoster, ni več ne mežnar Sv. Janeza na Dol. Kamenicah. Iz dela za živinske potrebne liste so ga djali v penzijo. Vraga, penzijo nad penzijonom, pa od vseh penzijonov le ne vleče nobenega penzijona. Kaj bi rekli naši ministri, če bi se jim taka godila. Ampak ljudje božji, nikar ne mislite, da je naš preljubi Mala-Rituš z vsemi temi penzijoni že pri kraju. V zadnjem času ga je

še en tak prav zaslužen penzijo doletel. Oče Mala-Rituš so bili na stara leta že od vseh strani penzijonov polni postali aktiven viničar (bancerle) pri prijatelju Francetu Mrvarju, tajniku kandijske posojilnice. Gosp. Mervar si je na Trški gori kupil in napravil vinograde. V teh dobrih vinskih letih hoče vse imeti kakšen vinogradček. Za povzdigo naše dolenske vinoreje je to vse lepo in prav. Ampak še lepše bi bilo, če bi novi vinogradniki tudi sami kaj razumeli o vinogradništvu. Tako pa se človek zakoplje v take skrbi, kakor jih ima zdaj g. Mervar (in še marsikateri takih novih vinogradnikov). Mislil je, da mu bo oče Mala-Rituš bogve kako modro uredil vinograd. Saj mu ga je tudi. Po vzorcu svojega vinograda (ki spada tudi že zdavno v penzijo) mu je trte tako razvrstil, kakor najbrže Esad paša svoje Albance. Na to so g. Mervaria opozorili drugi razsodni vinogradniki, ki imajo svoje trte lepo v redu kakor vojake »in Reih' und Glied« razvrščene. Mala-Rituš — da potolaži hudourne oblake nad svojo glavo — je zdaj, ko že trte vse povprek stoje, skušal saj kole postaviti v vrsto kot se spodobi. Ali ravno s tem je napravil še večjo zmešnjavo po cellem vinogradu. Kol gre lahko k trti, a trta ne more h kolu, če je predaleč od kola. Z eno besedo: ves tako lep vinograd, ki lastnika toliko stane, je pokvarjen. Huda nevihta se je razlila nad očetom Mala-Ritušem. Po nevihti pa je prišel še ta penzijo. Ali mu bo vsaj ta penzijo kaj nesel, ne vemo. To pa vemo, da čaka hišo plemenitih biš Mala-Rituš še en velik penzijo in sicer tak, da jim bo vendar tudi kaj nesel.

d Iz Bršljina. Zadnjič smo povedali, kako zna naš modri oče župan posredovati med strankami, ki se prepirajo. Zdaj lahko k temu še nekaj povemo. Predmet te razprave je bil pretep med bratom in sestro. Oba stojita in sedita na katoliški podlagi. Brat, ki se je spozabil nad svojo lastno sestro, je pri zadnjih volitvah z vsem svojim katoliškim prepričanjem šel v boj za ravno tega župana, ki ga je sedaj na tri dni obsodil. Če bi župan imel sploh kakšno pravico soditi v takih rečeh, bi ga še pohvalili, češ, poglejte ga, kako je nepristranski. Župan ve, da ga je obtoženec volil, da je sploh pristaš njegove in župnikove stranke, pa ga vseeno obsodi. Ampak prvič župan do take obsodbe sploh nobene pravice nima, in bi ga kakšen drug okrajni glavar, ki se ne briga samo za tiste župane, ki ga imenujejo častnim občanom, pri takih kozlih, kot jih strelja naš Turk, odkar je prevzel našo občino, že zdavno poslal, kamor župan s takimi možnostmi spada. Drugič pa slišimo tako po strani govoriti, da je župan mislil, da je dotični, ki ga je obsodil, liberalec in da je le zaradi lepšega se delal tako, kakor da voli z župnikovo stranko. Mi temu županu marsikaj prisodimo, kar se tiče streljanja velik kozlov, vendar za toliko poštenega ga imamo, da pri svoji obsodbi sploh ni prav nič mislil, ali je do-

tičnik te ali one stranke. Če ga klerikalci sami drugače sodijo, naj bo to stvar njih samih. Naša dolžnost pa je, da opozarjamo vse naše somišljenike, da se teh klerikalnih govoric izogibljejo. Kadar bomo izpregovorili resno besedo, kako je naš župan nepristranski nasproti našim ljudem, takrat pridemo vselej tudi s takimi dokazi na dan, da bodo, če bo Turk hotel, tudi pred sodiščem držali. Zgol iz usmiljenja do prizadetih dveh strank, brata in sestre, ki sta naša bližnja soseda, za sedaj ne imenujemo njihov imen.

d Iz Soteske. Vsak dan se bolj kaže, da je oni dopisnik imel prav, ki je slišal, da se je naš župnik pod Jarčevim in škofovim pritiskom sprevrgel iz pastirja, ki se je brigal le za duševno življenje svoje črede, v zagrizenega klerikalca. Mož misli, da mora zdaj v kratkem nadomestiti, kar je doslej zamudil. Začel je pritiskati v spovednici na vse tiste, ki »Slovenski Dom« bero. Grozi jim s peklom in škripanjem z zobmi, če se ne odrečejo temu listu. Da boste vi vsi drugi, ki ste sicer napredni, pa se nekateri le bojite duhovnikovih groženj, vedeli, da so med nami stari možje, ki se ne puste oplasiti pred župnikovimi grožnjami, navedemo slučaj, ki se je zgodil pred kratkim pri spovedi. Pride blizu 80 let star mož k spovedi. Župnik ga pozna in ve, da mož bere »Slovenski Dom«. Začel mu je z lepa prigovarjati, naj ta list pusti. Ko to ni nič pomagalo, ga je začel rotiti in mu groziti, da mu sicer ne da odveze. In tedaj, veste, vi, nekateri mlajši strahopetci, kaj je ta starček povedal? Rekel je: **»Jaz lista ne pustim, dokler bom živ, ga bom bral, če mi ne daste odveze, pa jo imejte sami!«** — Ko je župnik to odločnost starega moža tako na glas slišal, da so jo slišali tudi drugi blizu spovednice stoječi ljudje, je svojo besedo z grožnjo vred snedel in možu, ki je svečano zatrdil, da bo do zadnje ure bral »Slovenski Dom«, **podelil odvezo.** — Ta slučaj naj bi kot plameneč vzgled svetil vsem zavednim možem, ne samo v naši fari, marveč po celem slovenskem svetu. Kdor še pri današnjem več kot poganskem divjanju in življenju krščanskih duhovnikov čuti potrebo in gre v cerkev, da izpolni to, kar misli, da je njegova verska dolžnost, naj le gre, nihče mu ne brani. Ampak če vidi, da mu duhovnik preti z zadrževanjem odveze, naj si vzame tega starčka za vzgled, pa se bodo »vremena« tudi Kranjcem kmalu zjasnila. Župnik je tudi o praznikih strupeno nastopal proti naprednjakom, posebno pa proti tistim, ki bero »Slovenski Dom«. S tem nas je župnik sam odvezal od dosedanjega prizanašanja. Vsak »Domov« bralec lahko ve, da se mi nismo nikdar pečali z župnikom kot politikom. Zdaj, ko je mož nam sam napovedal vojsko, ko je vrgel iskro sovraštva in razdora med nas, ki smo doslej tako složno in mirno živeli, nimamo nobenega vzroka več župnika pardonirati. Povedali

bomo o njem marsikaj, o čemer bi bili sicer molčali. Vi, gospod župnik, tudi vi kar naprej, kakor ste začeli, kajti čim hujši bo pritisk, tem hujši odpor boste našli med nami. — **Eden, ki se je tudi šele po župnikovem spreobrnjenju — spreobrnil.**

d Iz Gotne vasi pri Novem mestu. Zakaj bi bralci »Slovenskega Doma« nič ne izvedeli, kako se pri nas kaj imamo. Zdaj se bomo vsi spreobrnili na katoliško podlago. V našo vas zahajata dva pobožna patra, Atanazij in Akvin, ki sta svoje apostolsko delo začela pri dekletih, ki so svoj čas rade gledale naše domače fante, zdaj so pa že take nune postale, da so dobile že glorio okoli glave, kakor jo imajo svetnice na slikah. Pa to samo na sebi bi še ne bilo vredno prostora v »Slovenskem Domu«, ampak vredno je le to, zakaj ta dva pobožna patra zahajata v vas ravno k tem dekletom. Prvič zato, ker sta izvedela, da je oče teh deklet zaveden mož, ki prav dobro pozna vrednost takih apostolov. Pobožna moža iz reda frančiškanov, kjer so gospodje tako pobožni, da se pri kosilu pogovarjajo samo o dekletih, bi rada videla, da se za hčerami tudi oče spreobrne. Pa doslej še nimata pokazati posebnih uspehov. Še večjo smolo pa je pater Atanazij imel s hranilno knjižico, ki jo je izvolal s posredovanjem teh dveh novih svetnic pri neki ženski v vasi. Žena je bila zelo bolna in je patru dala spraviti hranilno knjižico. Že je pater računal, da bo žena umrla in da ostane knjižica njemu, (da bi jo bil izročil samostanu, tako neumen pater Atanazij menda ni); a glej, žena je ozdravela in hotela imeti knjižico nazaj. Dvakrat je šla po njo v samostan; Atanazij se ji je skrival in šele, ko je svojo last odločno zahtevala nazaj, ji je sveti mož jezen vrgel knjižico pred noge. Če ne bo tega misijona v naši vasi konec, bomo bolj odločno govorili.

d Iz Prečine. O Binkošti je sv. duh razsvetlil našega župana in je sklical sejo, o kateri se bomo že še kaj pomenili. Za to pot naj le pribijemo, da so se zdaj postavili naši možje, ki so prišli poslušati k seji. Tako je prav! G. Faleskini naj bo prepričan, da čim bolj odločno bo nastopal kot naš voditelj, tem večje spoštovanje bo užival v naših vrstah in rešpekt pa tudi med klerikalci. Zdaj sam sprevi, da klerikalci povsod sami zahtevajo, da se strogo ločimo in kar najbolj odločno nastopamo za korist svoje stranke. Povsod in javno se pokažimo, kaj smo. Proč s strahom pred klerikalci! Nasprotno pa smo to pot opazili, da našim somišljenikom v zgornjem delu naše občine le škoduje, če se jih preveč pohvali in pa — no ja — če kosi le preveč žvrgole v zelenju tja gori proti stari »šrangji«. Če se kosi le preveč zanimajo za zelenje v okolici, se zna zgoditi, da se v domače zelenje naselijo razne ptice - roparice, kot so čuki, sove in razne smrdokavre. Mislimo, da se razumemo brez nadaljne razlage, zakaj to pot iz zgor-

njega dela ni bilo nikogar od naših k seji. — Še na to moramo že danes opozoriti: Župnik hoče za procesijo sv. Rešnjega telesa zopet napraviti dobro kupčijo tudi z naprednjaki. Ravno zdaj nas vse, ki bremo »Slovenski Dom« in druge napredne liste, pogrezajo v peklenko brezno. Kako je to, gospod Tone, da bi bili ti »ferdaman-ci« dobri za parado v procesiji? Kaj ne, Tone, sveče po 2 K vam diše. Ne bomo nikomur branili iti k tej paradi. Radovedni smo pa, koliko mož bo med nami, ki bodo šli Tonetu za štafažo.

o Gorenjske novice o

g Škofja Loka. Zelo sem se začudil zadnjemu dopisu iz našega kraja v »Slov. Domu«, kjer se dopisnik prav pošteno norčuje iz našega trebušnika. Upam pa tudi, da dopisnik ni mislil prehudo, saj je bil to gotovo le --- špas. Sicer pa, če bi dopisnik pisal to, kar misli v resnici, bi gotovo ne zagledala taka notica belega dne; zato sodim po pravici, da si je dovolil na račun Ločanov malo zabavo, kateri se s kakega kota pošteno — smeje. Tistim pa, ki so res mislili, da se more kdo tako daleč spoza-bit, da bi Šinkovca hvalil, naj bo pa v pomirjenje to, da vendar vsak ve, da napreden list takega človeka kot je naš trebušnik, gotovo ne bode hvalil. Pač pa mu jih bo sčasom še dosti povedal.

Domovec.

g Šenčur pri Kranju. O ti pregrešni »Slovenski Dom«, kaj si tako hudega zagrešil, da te škof tako preganja? V nedeljo smo slišali pastirski list s prižnice, pa nismo vedeli, čemu se škof tako jezi. »Slovenski Dom« ne piše nič čez vero, ampak nasprotno. Z vzgledi iz svetega pisma kaže, kako bi morali vero ohraniti in je ne zlorabljal, kakor se to godi po celem Kranjskem od duhovnikov. — Pri nas je zelo zdrav kraj. V Šenčurju že ni bilo šest in pol mesecev mrliča, čeprav je 800 prebivalcev. Dne 10. maja se je pa obesil klerikalni pristaš J. S. radi verskega fanatizma. Ko bi se obesil kak naprednjak, bi mu gotovo ne zvonilo, temu pa je, no, saj je bil klerikalec. Klerikalcem pa pravimo: Pustite nas v miru, potem bomo tudi mi vas, če pa ne, bomo pa vaše grehe razkrivali. Našteli ste pri nas 10 »brezvercev«, povem pa, da jih je veliko več, ki pa niso brezverci, ampak klerikalni nasprotniki in nočejo biti podrepaniki in petolizniki kakor ste drugi!

g Iz Cerkelj. Zadnji dopis iz Cerkelj v »Slovenskem Domu« je močno razburil klerikalni štab v Cerkljah. To je pokazal naš župnik Dolinar na Binkoštni ponedeljek, ko je z njemu prirojeno gorjansko naravo, mesto da bi oznanjeval besedo božjo, kričal in sramotil vse tiste, ki čitajo napredne časopise, zlasti »Slovenski Dom«. Iz pastirskega lista je čital, da prevzvišeni ukazuje, kako velik smrtni greh je, brati napredne liste, najhujši in največji

pa je še posebej, če se čita »Slovenski Dom«. Tudi je rekel, da ne bo dobil nihče odveze na smrtni postelji, ako ne bo slovesno pred dvema pričama preklical in obljubil, da ne bo več bral naprednih časopisov. Pa jo imejte vašo odvezo, če je radi tega ne boste dali. Mi vemo, da je Kristus grehe celega sveta nase vzel in za vse ljudi umrl in kdorkoli vanj zaupa, ne bo pogubljen. Rekel je župnik, da kdor bere ali piše napredne liste, je izobčen iz cerkve. Dobro, toda izobčite nas tudi od bere in doklad za veliki, gradu podobni farovž, ki jih moramo plačevati. Plačajte sami svoj grad, saj ste za 6000 K prodali lesa iz farovškega gozda. — Taki ste, ki se imenujete Kristusove namestniki! Če bi bili res taki, bi ne sramotili in tako besno sovražili svojega bližnjega in svojih faranov. Kristus je tudi z grešniki prijazno občeval in jim dobrote skazoval. In vi? Ali ne prodajate vsega tega, kar je Kristus zastonj delil, za denar? Kakor Žid v bazarju barantate za maše, za poroke in pogrebe. Ob času suše prodajate dež nevednim kmetom, saj jemljete od občine 40 ali še več kron. Toda bog vas ne usliši, ker nimate usmiljenja do ubogega, izmučenega in sestradanega kmeta. Ali niste za las podobni židovskemu duhovnu, ki je videl z ranami obdanega Samaritana, pa je mimo njega šel. Vi nam vlivate žolč na rane. Doklej bomo še poljubovali ta bič, ki nas tepe? Mera potrpežljivosti je polna! Berite in dopisujte v »Slovenski Dom«! Organizirajmo se, kajti le v samopomoči je naša rešitev. Čim bolj se bomo izobraževali in več čitali, tem prej nam zasije zarja boljše bodočnosti. — Kmet.

g Iz Moravč. Na Vnebohod smo pokopali našo poštarico gospodično Emo Lederer. Zadela jo je kap. Pogreb se je vršil ob veliki udeležbi. Moravško pevsko društvo je zapelo pred hišo in na pokopališču dve žalostinki. Rajnka poštarica je pa zaslužila malo več spoštovanja od strani naše krščanske - katoliške duhovščine. Spodobilo bi se bilo, da bi prišla do hiše naproti. Seveda, gospodje so bili v skrbeh, kdo jim bo korake plačal pri pogrebu. Če umrje kakšna oseba, ki za cerkev zapusti, seveda bi šli vsi na vrh Grmače, drugače pa je dovolj od cerkve do pokopališča. Tudi s pokopališča se je mudilo gospodom, seveda, ker so po cerkvenih molitvah zapeli napredni pevci. Gotovo jih nihče ni pogrešal, pač pa so ljudje videli, da je duhovščini še na pokopališču politika v mislih.

o Notranjske novice o

n Iz Orehka. V nedeljo, dne 4. maja smo obhajali praznik sv. Florijana, ki so ga bili naši pradedje izvolili za svojega cerkvenega patrona. Na ta dan je že stara navada, da pride k nam procesija iz cele hrenoviške in tudi iz studenske fare priporočiti se sv. Florijanu, da bi jih obvaroval šibe ognja. Letošnje leto se je pa, ne vemo

iz katerega vzroka, to premenilo (mi smo vseeno obhajali praznik sv. Florijana v nedeljo) na 6. maja, to je bilo v torek. Mi Orehovčani se tudi prav radi priporočujemo sv. Florijanu in smo tudi prav ponosni, da je naše cerkve patron in on nas tudi dobro varuje, tako, da ni bilo že dolgo časa v naši vasi ognja. To pa ni bilo vseč hrenoviškemu kaplanu Martinu, ker je na dan procesije v pridigi na tako nesramen način sramotil našo vas, češ, da nismo vredni, na je sv. Florijan naše cerkve patron, o kateri on še skoro nič ne ve, ker ga ne vidimo drugače ukaj kakor takrat, kadar pride po nezasluženo plačilo (bero) in pa za procesijo sv. Florijana. Namesto da bi bil svoje ovčice napasel z lepimi nauki, je pa razlagal vse slabe, večinoma izmišljene lastnosti naših mož in naših deklet, katerih je bilo pa prav malo pri njegvi pridigi, ker so svojo pobožnost že zjutraj opravili. Kar pa jih je bilo, jim je sam zažgal ogenj jeze v srce, namesto da bi jih z lepimi in tolažljivimi nauki ohladil. Gospod Martin, kaj vas briga naša vas o volitvah, ne veste, kaj je Kristus rekel Židom, ko so mu skušale ga, prinesli denar: Dajte cesarju, kar je cesarjevega in bogu, kar je božjega! Mi se držimo tega in poslušamo cerkev v duhovnih zadevah, kar pa zadeva posvetne reči, si hočemo tišto drobtinico pravic sebi prihraniti in volimo ne proti Kristusu, kakor ste vi govorili, ampak po svojem prepričanju in ne drvim za tistimi par množmi, o katerih ste omenili, da imajo eno šolo več, ampak po svoji lastni volji, in za svojo gospodarsko korist. Smešno pa se nam zdi, ko omenjate, da hodijo nekateri v Ljubljano k spovedi. Ali nimajo v Ljubljani tiste pravice kot vi? Slišimo, da pitate svoje uboge ovčice vedno namesto z lepimi nauki z zaničevanjem in sovraštvom, namesto s prijaznostjo in ljubeznijo, s katero se naj več doseže. Ali ne veste, da še živina, če se krmi z oprhlo krmo, zboli. Ako pa vas ravno tako politika peče, napovejte pa enkrat en shod, da vam bomo lahko odgovarjali, ne pa cerkev uporabljati za politiko. Svetujemo pa vam, da se ravnote po ljubljencu Jezusovem sv. Janezu evangel., ki je vedno priporočal ljubezen, rekoč: Otroci, ljubite se med seboj, in tako ljudi pripeljete na pravo pot k edinosti, miru in ljubezni, in da ne bodete ljudi v cerkvi, kjer je mesto za molitev, napeljavali k jezi, da, namesto da bi molili, vas morda kolnejo. Kar zadeva pa časopisja, ki so oni, ki ga imajo, pri polni pameti in jih noben časopis ne more več pohujšati. O tem vam ni treba pri nas nič govoriti. To naj vam bo za danes dovolj, ako pa bodete še enkrat tako sramotili našo vas in naša dekleta, vas bomo tudi mi osramotili, za kar imamo dovolj gradiva. To bi pa vam ne bilo ljubo! — Orehovčan.

Razširjajte „Slovenski Dom“.

o Zagorske novice o

zg Iz Toplic. Dne 13. t. m. okoli 10. ure zvečer je izbruhnil pri posestniku Feliksu Moderju v hlevu ogenj. Kako je ogenj nastal, še ni dognano. Širijo se različne govorice, kolikor je pa nam znano, so vse brez temeljne podlage, kajti hiša in hlev sta bila za 6000 K zavarovana in sicer hiša za 5000 K in hlev pa za 1000 K. Hlev je popolnoma pogorel, tako, da škoda ni niti krita. Škoda se ceni na 1800 K. Sreča je bila, da ni bilo vetra, kajti v bližini je več hiš, ki so bile v nevarnosti. Na lice mesta došla požarna bramba je takoj vse potrebno ukrenila, da se je ogenj omejil. Tu se je zopet pokazalo, kako potreben je vodovod za zagorsko občino. Skrajne graje je pa vredno občinstvo, ki je prišlo radovednost past, ni pa hotelo pomagati pri gašenju in donašati vode. Šele na strogi pritisk orožništva so šli nekateri pomagat, deloma so se pa razšli. Pripomniti moramo, da to ni bilo lepo, kajti v nesreči se mora že iz človekoljubja svojemu bližnjemu pomagati.

zg Iz Zagorja ob Savi. Na naše Gospodarsko in napredno društvo so zadnji čas prišle različne pritožbe in celo zahteve, naj društvo preskrbi da se javno obelodanijo prizadete osebe. Odkrito moramo poudarjati, da nismo prijatelji, da bi se osebe napadalo, ker to ni naša naloga, le v slučaju, če vidimo, da je v resnici potreba, storimo to. — Danes smo primorani v to, a za enkrat ne bomo prizadetih imenovali. Gre se v prvi vrsti glede mesogledstva, odnosno glede klanja živine. Na razpolago imamo dovolj prič, da se ponoči meso uvaža v zagorsko občino, kar nikakor ne odgovarja zdravstvenim zahtevam, in že vsled ugleda bi moral vsak obrtnik, osobito pa mesar gledati na to, da se o njegovi obrti ne širijo ne baš laskave govorice. Moramo tudi pripomniti, da se takih govoric ne sliši o mesarjih gg. Bajcerju in Rancingerju. Upamo, da se bo na naš opomin, ki ni nikakor naperjen komu škodovati, oziralo, da se v bodoče ne bodo različne govorice več čule v zagorski občini. — **Ivan Taufer**, t. č. predsednik Gospodarsko-naprednega društva.

zg S Št. Jurja pod Kumom. Na binkoštno nedeljo so priredila sokolska društva Litija-Šmartno, Trbovlje, Hrastnik, Radeče in Zagorje o priliki občnega zbora podružnice družbe sv. Cirila in Metoda pešizlet k nam. Kljub slabemu vremenu je bila udeležba dovoljna. Kakor povsod, tako so tudi pri nas klerikalci bili proti temu, da bi se med naše kmete zanesel zdrav razum in narodna zavednost. — Zagorsko-okrožje sokolsko je pripeljalo svojo lastno godbo, da bi svirala pri izvaji prostih vaj in pri veselici na prostem, ker pa je pričelo deževati, so bili primorani oditi v gostilniške prostore gosp. H. Kneza. Okrožni starosta je pismeno prosil županstvo za dovlčenje licence 4 godcev. Županstvo mu je

odgovorilo s sledečim dopisom: »Na Vaš dopis glede izdaje licence za 4 godce dne 11. maja t. l. v prostorih Hinko Kneza (eventualno naj si bode kjerkoli), tukajšnje županstvo vsled sklepa občinskega odbora, **ne more dovoliti** (z modrim svinčnikom podčrtano). — Županstvo St. Crucis, dne 11. maja 1913. — **Jamnik**, župan. — Če ni to nagajivost, potem se pač vse skupaj neha, a kljub temu smo se vendar zabavali!! In kakor smo čuli govoriti, da ima župan, ki je seveda na katoliški podlagi, sam harmoniko ter jo prav pridno vleče. Da se parčki vrtijo, je po sebi umevno.

Ostali slovenski kraji

o V Sv. Križu pri Trstu se je torej začel ustavljati od 1. maja t. l. dalje še en prepotreben vlak, ki odhaja iz Trsta ob 10. uri 15 minut dopoldne in prispe na kriško postajališče 26 minut pozneje t. j. ob 10. uri 41 minut. Kako dobro došel je ta vlak, se vidi med drugim najbolj pri kriških pridnih gospodinjah, ki se ga prav v obilnem številu poslužujejo. — O gospodarski koristi v tem pogledu se je pred časom v »Slovenskem Domu« obširno razpravljalo, vendar se je našel neki klerikalni listič, ki je tudi to ljudsko udobnost obljubil in to prevsem radi tega, ker je bilo v »Slovenskem Domu« navedeno, kdo se je potrudil, kdo se je pobrigal na merodajnem mestu, da se je po tolikih letih dosegel ta uspeh. Znano je namreč, da samo od sebe ne pride nič in da pečena piščeta nikomur še niso iz neba v usta priletele. — Ponovno bodi torej povedano, pa naj bo to komu ljubo, ali ne, da gre zasluga za to človekoljubno in nesebično delo tukajšnjemu gosp. šolskemu vodji in pa onim, ki so tozadevno prošnjo poleg njega podpisali, in sicer na prvem mestu gosp. vaški načelnik in potem drugi. — Priporočali bi k sklepu še, da bi nekatere osebe časih se posluževale tudi vlaka, ki odhaja iz Trsta ob 9. uri zjutraj, da bi nam ne bil odvzet.

o Tudi na Tržaškem rase klerikalizmu greben. Iz Trsta nam poročajo, da se je tudi tam že vpeljala ponekod kranjska moda, da se morajo oni, ki vežajo birmo t. j. birmanski botri izkazati, s spovednim listkom. Uboge, priproste matere tarnajo, kaj bo, kaj bo, ko so pa že mnoge vprašale razne gospode in gospe, da bi kumovali njihovim otrokom, o katerih pa ne vedo in se tudi ne upajo vprašati, ker bi bila to skrajna netaktnost, če so opravili veliko spoved. — Je pa tudi ta zahteva od strani cerkvenih oblasti res pretirana, kajti znano je marsikomu, da se ne dele vedno ti spovedni listki, ako se jih izrecno ne zahteva. Znale so nam osebe, ki so opravile spoved — zlasti v mestu — a nimajo listkov . . . — Naravnost proti vsem pravilom klerikalizma se nam pa zdi zahteva, da mora boter (botra) iti k spovedi, če hoče vezati birmo. — Koliko jih gre potemtakem k spovedi po sili, proti svojemu

prepričanju, samo da imajo v rokah listek in pa da birmancem ne kalijo nedolžnega veselja, ki ga imajo z uro, obleko, rumenimi čevlji, uhani, s kolači, konfeti itd. Koliko je potem taka prisiljena spoved vredna in kako se uvaža pet za dobro spoved potrebnih »štukov«, o tem naj razmišljajo oni, ki so nas učili, da je vsako nevredno prejetje obhajila božji rop in da kraljuje potem v takem človeku mesto enega sedem ludičev, ter da je poslednja zmeta takega grešnika hujša od prve. — Vprašamo, kdo bo dajal enkrat odgovor od tega? Saj pravijo, da niti zelje prisiljeno ni dobro, kamo li spoved! Glejte torej, kaj delate!

Gospodarstvo.

gos Čebelarški tečaj na Grmu priredi kmetijska šola v nedeljo, 8. junija in v ponedeljek, dne 9. junija s sledečim sporedom: V nedeljo, dne 8. junija od 2. do 4. popoldne: Življenje in razvoj čebel. Sovražniki in bolezni. Od 4. do 6.: Izdelovanje domačega in dzierzonovanega kranjskega panja ter razkazovanje raznih panjev s premakljivimi satniki. V ponedeljek, dne 9. junija od 7. do 11. dopoldne: Oskrbovanje čebel. Najvažnejše čebelarско orodje. Čebelna paša. Pitanje čebel. Popoldne od 2. do 4: Razni panji. Vzgoja matice. Izdelovanje okvirčkov, vlihanje umetnega satja in pritrjevanje z žico. Uporaba medu in voska. Pouk bo združen s praktičnim razkazovanjem v šolskem čebelnjaku. Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se priglasí po dopisnici pri **ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija) do 2. junija**. — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in po 1 K 50 vin. na dan za prehrano. Podpora dobi pa le, kdor za njo pravočasno prosi in se mu je izrecno dovolila. — Vabimo naše čebelarje k mnogobrojni udeležbi!

gos III. tečaj za krojače. Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem priredi tudi letos v poletni sezoni od 7. julija do 14. avgusta 1913 v Ljubljani tečaj za krojače in istočano tudi tečaj za krojačice, oba s celodnevним poukom. Pouk je namenjen pred vsem mojstrom in mojstricam, ki izvršujejo svojo obrt samostojno, potem pomočnikom in pomočnicam, ki hočejo postati samostojni. Za sprejem se mora vsak prijavitelj izkazati s potrdilom pristojne zadrage ali pa županstva, da se je pravilno izučil ali da je upravičen izvrševati svojo obrt. Prijave naj se naslove na »Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani«, Dunajska cesta št. 22. V vsak izmed obeh tečajev se sprejme kvečjem 25 udeležencev in sicer po vrsti zglastitve. Želeti je zato, da se prijave čimprej, najboljše takoj prigrasijo. Za spre-

jem je plačati 10 K položnine, iz katere se pokrijejo stroški za učila.

gos Vinogradniški tečaj na Grmu priredi kmetijska šola v petek, dne 13. junija in v soboto, dne 14. junija s sledečim sporedom: V petek, od 2.—5. popoldne: Najvažnejša dela v vinogradu. Trtni škodljivci. Žvepljanje in škropljenje trt. — V soboto od 8.—11. dopoldne: Zeleno cepljenje in ravnanje s cepljenkami. Izbera gumijevih trakov. Praktično razkazovanje zelenega cepljenja. Popoldne od 2. do 5.: Praktične vaje v poletnih delih v šolskem vinogradu v Cerovcih. Razkazovanje škropilnic in žvepljalnikov. — Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se priglasí po dopisnici pri **ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija, Kranjsko) do 1. junija**. Oddaljenim in podpore potrebnim vinogradnikom s Kranjskega povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in po 1 K 50 vin. na dan za prehrano. Podpora dobi pa le, kdor za njo pravočasno prosi in se mu je izrecno dovolila.

gos Kako se mora kmet ravnati, če hoče kako živinče doma zaklati in meso razprodajati? Vsak kmet sme svojo živino zaklati in meso razprodati. Seveda ne sme tega delati kot obrt, da bi živino kupoval in jo potem klal, ampak mora biti žival domoče reje ali saj domača. V slučaju razprodaje mesa na drobno in debelo, mora kmet dati žival po živinskem ogledu pregledati in mora dati meso zopet pregledati po mesogledniku pred razprodajo. Šele če se spozna žival v živem stanju zdrava in meso zdravo, sme meso razprodajati. Tudi v slučaju zaklanja živine v sili mora biti žival živa pred zaklanjem pregledana in po zaklanju se mora pustiti meso ogledati, in sicer pred razprodajo, dokler je še meso z vsemi deli telesa (tudi pljuča, črevesa, jetra itd.) skupaj.

gs Koliko časa ostanejo kaljiva različna zelenjadna semena? Zelo važno je za gospodinje, da vedo, koliko časa je kako seme kaljivo, da nima ob času setve nepotrebnega dela in pa tudi nepotrebnih stroškov. Kaljiva so dve leti: Pastinak, črni koren, kumina, rapontika, pesa, janež in čebula. Dve do tri leta: Korenje, mangold, špinača, endivija, radič, zelena bazilika, koper, paradižnik, majaron, peteršilj, por in rabarbara. Tri do štiri leta: Fižol, motovilec, grah, repa, korenje, brokoli, koleraba in redkev. Štiri do pet let: Zelje, vohrov, karfijola, kreša in solata. Šest do osem let pa: Kumare, buče in melone.

gs Par pregovorov o gospodnji. Dobra gospodinja je najboljši zaklad na svetu. — Varčna gospodinja je boljše kot vloga v hranilnici. — Vinar, ki ga gospodinja prihrani, je več vreden kot goldinar, ki ga mož pridobi. — Dobra gospodinja napravi tudi iz krompirja dobre jedi. — Če gospodinja pleše, dekla poskakuje. — Zapravljiva gospodinja znoši več v predpasniku od hiše, kot dovozi mož z vozom k hiši.

Književnost.

kn **Andrej Černišev**. Zgodovinski roman. Češko spisal Jul. Zeyer, poslovenil Stanko Svetina. — O slavni ruski carici Katarini II. in njeni dobi je nakopičenih nešteto spisov v raznih evropskih jezikih, ali niti eden ne zgrabi duše čitatelja tako silno, kakor češki roman iz peresa Julija Zeyerja. — Andrej Černišev je junak romana, ki je postal ljubljenelec visoke knjeginje Katarine, a je moral zaradi svoje ljubezni neizmerno trpeti. — In ko je prišel trenutek, da bi užival polno srečo poleg nove carice Katarine II. ne le kot srečni ljubimec, marveč kot njen soprog in car, je moral umreti z nožem v srcu, ki mu ga je zabodla v ječi nesrečna, zblaznela mati. — Kdor začne čitati, ne odloži knjige iz rok do konca. — Vsi zgodovinski dogodki so opisani verno po resničnih virih, tako umor carja Petra, umor zaprtega carjeviča Ivana, dvorsko življenje za prejšnje carice Elizabete itd. — Cena je broš. izvodu 2 K, vez. 3 K, po pošti 20 vin. več. Naroča se v »Narodni knjigarni« v Ljubljani.

Razno

* **Nista hotela slišati.** Neki kmet se napoti po opravilu v farovž. Ko je vstopil, je župnik ravno telefoniral. — »Kaj se pogovarjate z zidom?« reče začudeno kmet. — »Kaj, z zidom,« odgovori župnik; »jaz govorim z mežnarjem, ki je v cerkvi.« — Ker kmetu ni šlo v glavo, mu reče župnik, naj gre v zakristijo, ter naj posluša, kar mu bo on povedal. Kmet gre in župnik telefonira to - le: »Mislim, da bi bil čas, da naučiš svojo hčerko malo olike, da se bo spodobno zadržala, kadar jo izprašujem nauk, ker drugače ti lahko slabo pojde.« — Kmet ne odgovori ničesar, zapusti telefon in se vrne v farovž! — Župnik: »Ali si sedaj prepričan?« — Kmet: »Jaz nisem nič slišal.« — Župnik: »Kako to, saj do včeraj je telefon redno funkcioniral.« — Kmet: »Ma, jaz ne vem.« — Župnik: »Čuj, grem jaz v zakristijo, ti pa tukaj telefoniraj.« — Ko je župnik zaklical, naj govori, reče kmet, stoječ pri telefonu: »Gospod župnik, prosim, da od sedaj naprej ni treba moje hčerke tako strastno božati, kadar zna nekoliko boljše nauk. Lahko pa namažete mojega sina, da bo veselje. Sicer pa Vam lahko slabo pojde.« — Ko se župnik vrne v farovž, reče začudenemu kmetu: »Imaš prav, se ne sliši nič, mora biti gotovo telefon pokvarjen.«

* **Ženski svet** se imenuje dnevnik, ki so ga začele izdajati turške žene v Carigradu. Vse osebe pri tem novem listu je ženskega spola, možkega ne marajo no-

benega. V prvi številki tega časopisa so izdale oklic, naj jim moški prav nič ne nagajajo, ker so dolgo vrsto let njim služile kakor sužnje; sedaj pa da so se tega naveličale. Obenem apelirajo na moške, naj bodo proti njim pravični že iz stališča enakopravnosti. — List je dobil že tudi tozadevno dovoljenje od strani merodajnih oblasti, da sme izhajati. E pour si muove!

* **Zanimiv račun.** V Inomostu izhajajoči listi »Gastgewerbe - Zeitung« poroča sledečo zgodbo: Neki gostilničar v bernskem pogorju (v Švici) je bil tako nesrečen, da se je moral pravdati več let. H koncu je dobil od svojega odvetnika okrogel račun, ki ga je poravnal brez ugovora. Nedolgo potem pa je predložil gostilničar svojemu odvetniku, ki je pri njem obedoval, račun, za čigar sestavo mu je služil kot vzorec račun njegovega gosta, in se je glasil:

	Fr.
Priprave za obed	2:50
Pregled jedilnega lista	4:—
Dvakratno posvetovanje s trgovcem sočivja	1:—
Donašanje juhe	1:—
Hlajenje juhe	—50
Vzamem muho iz skleda za juho	—50
Zelišča za v juho	1:—
Juha	2:50
Za natakarevo pihljanje s frakom	—50
Dvakratno posvetovanje s kuharjem	2:—
Šestkratno meso s prikuhami	12:50
Vošilo »dober tek!«	—50
Desetkratna pot v klet	10:—
Vljudnost i. dr.	2:—
Vžigalice	—50
Vino in cigare	8:—
Prečitam glasno desertni list	—50
Serviranje deserta	1:—
Desert	7:50
Pospravim po mizi	1:50
Uteha gladi	—50
Obrabljene in polomljene stvari	3:50
Spuščanje oknic	2:50
Odnašanje ostankov jedi	4:—
Sol	—50
Sestava računa	2:—
Presenečenje pri predložitvi	2:—
Sprejem računa	—50
Potrdilo	—50
Za »Srečno pot!«	2:50

Skupaj 78:—
10% skonto 7:80

70:20

Gospod odvetnik je bil baje presenečen, ker je gospod restavrater znal računati skoro ravno tako dobro, kakor on. Toda z ozirom na nobleso svojega klijenta je tudi on plačal brez ugovora.

* **Kamele, ki kadijo.** Neki španski častnik je objavil v listu »Family Herald«, da je videl, ko je prebival več časa v

Afriki, kako dajejo domačini afriški kame-lam kaditi smodke. V nalašč zato pripravljenih ustnikih, ki imajo obliko trikota, vtikajo živalim v gobec smodke, katere te živali radi kadijo. To delajo radi tega, ker so sprevideli, da se kadeča kamela ne plaši pred nobenim ropotom, tudi pred pokanjem topov v vojski ne. Pa tudi proti zobobolu izvrstno služi to sredstvo. Ko pokadi kamela prvo smodko, dajo jej takoj po potrebi še več smodk.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " praščjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " prašiči na klavnici . . .	1	10	1	30
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla	2	60	2	80
1 " masla surovega . . .	2	60	2	80
1 " masti praščje . . .	2	—	2	10
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	80	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala	1	80	1	92
1 " surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	—	2	20
1 jajce	—	05	—	6
1 l mleka	—	20	—	22
1 " posnetega	—	08	—	10
1 " smetane sladke	—	90	1	00
1 " kisle	—	40	1	60
1 kg medu	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	60
1 piščanec	1	10	1	70
1 golob	—	40	—	50
1 raca	1	60	2	30
1 gos	7	—	8	—
1 kapun	0	—	0	—
1 puran	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	40	—	—
100 " " " " 1 . . .	35	00	—	—
100 " " " " 2 . . .	34	20	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	50	—	—
100 " " " " 4 . . .	32	50	—	—
100 " " " " 5 . . .	31	60	—	—
100 " " " " 6 . . .	30	80	—	—
100 " " " " 7 . . .	28	30	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	50	—	—
100 " koruzne moke . . .	26	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	46	—	—	—
100 " ržene moke	—	—	—	—
1 l fižola	—	30	—	34
1 " graha	—	36	—	40
1 " leče	—	40	—	44
1 " kaše	—	28	—	30
1 " ričeta	—	24	—	26
100 kg pšenice	23	—	24	00
100 " rži	21	00	22	—
100 " ječmena	20	—	21	—
100 " ovsa	22	00	23	—
100 " ajde	22	80	23	50
100 " prosa belega	—	—	—	—
100 " navadnega	19	—	20	—
100 " koruze	18	60	—	—
100 " činkvantina	23	—	00	—
100 " krompirja	6	00	8	—

Lesni trg

Cena trdemu lesu 9:50 do 12 K.
Cena mehkeemu les 8:— do 9:— K.

Trg za seno slamo, in stello.

Na trgu je bilo

voz sena	7	50	8	—
" slame	5	—	6	—
" stelje	3	—	4	—
" detelja	8	—	8	50